

Syllabus

ISRAEL AS A JEWISH AND DEMOCRATIC STATE - 62809

Last update 15-04-2014

HU Credits: 2

Responsible Department: Law

Academic year: 3

Semester: 2nd Semester

Teaching Languages: Hebrew

Campus: Mt. Scopus

Course/Module Coordinator: Prof. Ruth Gavison

Coordinator Email: ruth.gavison@mail.huji.ac.il

Coordinator Office Hours: By appointment

*Teaching Staff:
Prof Ruth Gavison*

Course/Module description:

The topic of Israel as a Jewish and democratic state is both complex and

---

fascinating. The dual terminology is used in Israel law, yet it remains extremely politically laden, and questions over its interpretation and practical application to concrete circumstances remains shrouded in obscurity.

Our discussion of this topic during the course will assume three basic factors: state; democratic; Jewish. The first part of the course will discuss the general issues involved with defining the state as both Jewish and democratic, from historic, philosophical, and sociological perspectives. In this framework we will discuss the claim that "Jewish" and "democratic" are irreconcilable, addressing the two main contexts of the claim: The inner-Jewish context, and the Jewish-Arab context. The second half of the course will relate to concrete issues that the definition of the state and Jewish and democratic bear upon, such as the allocation of land, the Law of Return, the question of education, and so on.

Course/Module aims:

The aim of the course is to give students tools for deepening their thinking into the core definition of the State and the way in which this definition receives concrete expression. The particular set-up of Israel is in a sense unique, yet in other senses it draws from the universal concepts of political thought, and the course will seek to see how universal democratic ideals merge with the distinctly Jewish nature of Israel to define the state.

Learning outcomes - On successful completion of this module, students should be able to:

- * Describe and explain the terms "Jewish" and "democratic" in relation to the State of Israel.*
- * Analyze the question of how these elements combine with one another, or how (and whether) they can be reconciled.*
- * Understand how the two elements, with the tension between them, bear on practical issues in Israel and in Israeli law.*
- * Discuss the different options available for the definition of Israel in the future.*
- * Assess the strength of arguments raised by different sides of the public debate over issues studied in the course.*

Attendance requirements(%):

100%

Teaching arrangement and method of instruction: Frontal Lecture.

Course/Module Content:

1. Introduction: The Jewish and Democratic State as a political idea and legal entity.

-
2. The nationalistic movement in Palestine and the history of the Arab-Israeli conflict.
  3. Constitutional anchor of the State
  4. Democratic State: Definitions and justifications.
  5. Jewish State: Definitions and justifications.
  6. Claims of inherent conflict between the Jewish and Democratic nature of the State.
  7. Influences of the Arab-Israeli conflict and alternative models for the State.
  8. The Demos: the Law of Return
  9. Demographics and land allocation: Land policy in Israel (history, property and planning).
  - 10: Demographics and land allocation 2: Equality in land distribution.
  11. The public domain in the Jewish and democratic State of Israel.
  - 12: Religion and State: Practical Issues
  - 13: Education in the Jewish and democratic State: Between mutual citizenship and multiculturalism.

Required Reading:

שיעור מס' 1: מבוא: מדינה יהודית ודמוקרטיה כרעיון פוליטי וכמושג משפטי

אלכסנדר יעקובסון, "מתפוררת, שמתפוררת" □ החברה הישראלית מול הנבואות על התפרקותה, כיוונים חדשים 18, 40 (2008).

* אבישי מרגלית ומשה הלברטל, "ליברליזם והזכות לתרבות"

שיעור מס' 2: התנועות הלאומיות בארץ-ישראל וההיסטוריה של הסכסוך

גדעון שמעוני, האידיאולוגיה הציונית (2001) 79-92.

עצאם נצאר, "הגיגים על כתיבת ההיסטוריה של הזהות הפלסטינית" בתוך: להמציא אומה - אנתולוגיה (יוסי דהאן והנרי וסרמן עורכים, 2007) 142-156.

* ALAN DOWTY ISRAEL / PALESTINE, Chapter Two: The Jewish Story, Chapter Three: The Arab Story 45-68 (Cambridge 2005).

שיעור מס' 3: עיגון חוקתי לזהות המדינה

הצעת חוק-יסוד: ישראל □ מדינת הלאום של העם היהודי.

פרק ראשון ("עקרונות יסוד") להצעת חוקה בהסכמה.

אמנון רובינשטיין וליאב אורגד, "המבוא לחוקה ומעמדו המשפטי: המקרה של ישראל" המשפט יא 32-1 (תשס"ז).

---

* חסן ג'בארין, "עשיית חוקות: על ההבחנה בין הלגיטימיות של המשטר הישראלי לבין ההגדרה העצמית של היהודים" בתוך: בין חזון למציאות □ מסמכי החזון של הערבים בישראל 2006-2007 (97-110 שרה אוסצקי-לזר ומוסטפא כבהא עורכים, הפורום להסכמה אזרחית, 2008).

שיעור מס' 4: מדינה דמוקרטית: אפיונים והצדקות

נורברטו בוביו, עתיד הדמוקרטיה 1-24 (2003).

*David Enoch, *On Estlund's Democratic Authority*

רות גביזון ופניה עוז-זלצברגר, "ישראל כמדינה לאומית וליברלית" משפט ועסקים יד 297 - 301, 322-312 (2012).

שיעור מס' 5: מדינה יהודית: אפיונים והצדקות

חיים כהן, "יהודיותה של מדינת ישראל" אלפיים 16 9-22, 31-35 (1998).

*חיים גנז, "מדינה יהודית" מריכרד ואגנר עד זכות השיבה □ ניתוח פילוסופי של בעיות ציבור ישראליות 165-199 (2006).

*רות גביזון, "המדינה היהודית: הצדקה עקרונית ודמותה הרצויה" תכלת 13 50, 50-68 (2002).

שיעור מס' 6: הטענות בדבר חוסר ההתיישבות העקרונית בין יהודיות לבין דמוקרטיות

סמי סמוחה, "המשטר של מדינת ישראל: דמוקרטיה אזרחית, אי-דמוקרטיה או דמוקרטיה אתנית?" סוציולוגיה ישראלית ב 565-601 (2000).

אלכסנדר יעקובסון ואמנון רובינשטיין, ישראל ומשפחת העמים 8-18, 286-295 (2003).

אביגדור לבונטין, "יהודית ודמוקרטיה □ הרהורים אישיים", עיוני משפט יט 521, 527-546 (1995).

* OREN YIFTACHEL *ETHNOCRACY - LAND AND IDENTITY POLITICS IN ISRAEL/PALESTINE* 87-100 (2006).

שיעור מס' 7: השלכות הסכסוך והמחלוקת וחלופות למדינה יהודית ודמוקרטיה

* James H. Liu and Denis J. Hilton, *How the past weighs on the present: social representations of history and their rule in identity politics*, 44 Br. J. Soc. Psychol. 1-21 (2005).

אלכסנדר יעקובסון, "החשבון הדולאומי - סקירת המצב בעולם, באזור ובארץ" המרחב הציבורי: כתב עת לפוליטיקה וחברה 6 41-15 (2012).

Ayman K. Agbaria and Muhanad Mustafa, *Two states for three peoples: the [Palestinian-Israeli] in the Future Vision Documents of the Palestinians in Israel*, 35(4) *Ethnic and Racial Studies* 718-736 (2012).

* אביעזר רביצקי, "האם תיתכן מדינת הלכה? הפרדוקס של התאוקרטיה היהודית" בתוך: דת ומדינה בהגות היהודית במאה העשרים 42-9 (אביעזר רביצקי עורך, 2005).

שיעור מס' 8: הצטרפות לדמוס: שבות ושיבה

חוק השבות, התש"י-1950 על תיקוניו.

חוק האזרחות, תשי"ב-1952 על תיקוניו, סעיפים 2,3,4,5,7,9.

סעיף 11 להחלטה 194 של העצרת הכללית של האו"ם.

חוק שריון שלילת זכות השיבה, תשס"א-2001.

* Dan Ernst, *the meaning and liberal justifications of Israel's law of return*, 42 *Isr. L. Rev.* 564, 564-576 (2009).

"פרק ראשון: שבות, אזרחות, מרשם וגיר" בתוך: יואב ארציאלי, אמנת גביזון-מדן: עיקרים ועקרונות 18-30 (תשס"ג).

* יפה זילברשץ ונמרה גורן-אמיתי, נייר עמדה: שיבת פליטים פלסטינים לתחומי מדינת ישראל 54-34 (רות גביזון עורכת, מרכז מציל"ה, תש"ע-2010).

נורמה מוסי ואיתן ברונשטיין, "מחשבות מעשיות על שיבת פליטים פלסטינים" סדק 3 174-145 (2008).

שיעור מס' 9: התיישבות והקצאת קרקעות 1: רקע היסטורי, קניין ותכנון

חוק יסוד: מקרקעי ישראל על תיקוניו.

חוק נכסי נפקדים, תש"י-1950.

שלמה חסון, "הקדמה" בתוך: עיצוב המרחב בישראל: המפה היישובית והקרקעית 28-9 (שלמה חסון עורך מדעי, 2012).

* חיים זנדברג, מקרקעי ישראל [ציונות ופוסט-ציונות] (מכון סאקר, 2007), עמ' 22-15 (מבוא), 35-25 (פרק א), 49-37 (פרק ב') 151-149 (אפילוג)

דו"ח מרכז המחקר והמידע של הכנסת, נובמבר 2013: "הסדרת התיישבות הבדואים בנגב"

שיעור מס' 10: התיישבות והקצאת קרקעות 2: שוויון והדרה בהתיישבות

* יואל גולובנסקי ואריאל גלבווע, "להציל את הקופסה הכחולה" תכלת 56 (2009)

סעיפים 6ב-6ד לפקודת האגודות השיתופיות.

ישי בלנק, "איים של פלורליזם: היפרדות ושילוב בין דתיים וחילוניים בישראל" דין ודברים 6 111-85, 115-119, 122-131 (2011).

עת"מ (חי') 10903-02-12 עמותת שחר במסילה נ' עמותת עמודי עולם (טרם פורסם, פסק דין מיום 14.6.12).

שיעור מס' 11: מרחב ציבורי במדינה יהודית ודמוקרטיה

* אמנת גביזון-מדן: פרק שלישי (שבת: עמ' 223-250).

עע"ם 2649/12 ברמר ואח' נ' עיריית תל אביב ואח'

יעקב בן-שמש, "שפה מקומית, שפה לאומית: בג"ץ עדאלה על שילוט עירוני" תיאוריה וביקורת 22 199-205 (2003).

* Alain Dieckhoff, *Hebrew, the Language of National Daily life*, in: *LANGUAGE, NATION, AND STATE: IDENTITY POLITICS IN A MULTILINGUAL AGE 187-199* (Judt and Lacrone eds., 2004).

שיעור מס' 12: דת ומדינה: סוגיות מעשיות

חוק הזכות לקבורה אזרחית חלופית התשנ"ו-1996

חוק שיפוט בתי דין רבניים (נישואין וגירושין), תשי"ג-1953

* אסטריוך ושיפמן, מסגרת אזרחית לנישואין וגירושין בישראל, פרק ג (עמ' 37-52). גרסה אלקטרונית ניתן למצוא כאן.

אמנת גביזון-מדן: פרק רביעי, סעיף ד (עמ' 265-269). אפשר למצוא את האמנה כולה בגרסה אלקטרונית כאן.

שיעור מס' 13: חינוך במדינה יהודית ודמוקרטיה - לכידות אזרחית וריבוי קהילות

* רות גביזון, "מסגרת דיון למערכות חינוך בחברות רב-קהילתיות" בתוך: לקראת מהפכה חינוכית? בעקבות כנס ון ליר לחינוך על יישום דוח דוברת 230-239 (דן ענבר עורך, 2006).

מייקל וולצר, "חינוך, אזרחות ורב-תרבותיות" בתוך: חינוך בחברה רבת תרבויות: פלורליזם ונקודות מפגש בין שסעים תרבותיים 27-37 (פנינה פרי עורכת, תשס"ז).

* ח'אלד אבו עסבה, "סוגיות בלתי פתורות במערכת החינוך הערבית: לפני דוח דוברת ואחריו" בתוך: לקראת מהפכה חינוכית? בעקבות כנס ון ליר לחינוך על יישום דו"ח דוברת 248-261 (דן ענבר עורך, 2006).

Additional Reading Material:

Course/Module evaluation:

End of year written/oral examination 80 %

Presentation 0 %

Participation in Tutorials 0 %

Project work 0 %

Assignments 20 %

Reports 0 %

Research project 0 %

Quizzes 0 %

Other 0 %

Additional information: